

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ВИЩА ШКОЛА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ»
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ І ПОЛІТОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО:
на засіданні навчально-
видавничої ради ДонНТУ
Протокол №___ від _____ 2013р.

**Плани семінарських занять і методичні рекомендації з
навчальної дисципліни циклу професійної та практичної підготовки**

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
для студентів денної форми навчання

Галузь знань: 0301 – соціально-політичні науки
Напрямок підготовки: 6.030101 - соціологія

РОЗГЛЯНУТО:
на засіданні кафедри
соціології і політології
Протокол № 1 від
30 серпня 2013р.

_____ М.П. Рагозін

Донецьк, 2013 р.

УДК – 36.07.

Методичні рекомендації для підготовки і проведення семінарських занять з вибіркової навчальної дисципліни циклу професійної та практичної підготовки «Правове забезпечення соціальної роботи» для студентів денної форми навчання галузі знань: 0301 – соціально-політичні науки, напряму підготовки: 6.030101 – соціологія / Укл. Л.О. Рощина. - Донецьк: ДоНТУ, 2013. – 12 с.

У методичних рекомендаціях викладено загальні положення та тематичний зміст семінарських занять з вибіркової навчальної дисципліни циклу професійної та практичної підготовки «Правове забезпечення соціальної роботи». Методичні рекомендації містять завдання щодо підготовки до участі у семінарському занятті з навчальної дисципліни «Правове забезпечення соціальної роботи»..

Укладач:

Рощина Л.О., к.і.н., доцент

Відповідальний за випуск

Мета проведення семінарських занять: розширення, поглиблення й деталізація наукових знань, отриманих студентами на лекціях та в процесі самостійної роботи.

Семінарська форма роботи передбачає розгляд тієї чи іншої проблеми на основі опрацювання студентами джерел відповідного матеріалу підручників та наукової літератури. Основним орієнтиром у підготовці до заняття є план семінару, відповідно до якого студент вивчає матеріал підручників, джерела, додаткову літературу.

Читаючи вперше текст із незнайомої проблеми, треба уважно фіксувати основні положення, поняття, усвідомленн яких надасть можливість зрозуміти сутність проблеми, що розглядається. Якщо зустрічаються незнайомі терміни, слід звернутись до словника історичних термінів і понять.

Підготовка до семінарського заняття не означає однократне прочинання слів тексту, а являє собою напружену роботу по витлумаченню цих слів, розуміння змісту, запам'ятовування дат, встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Робота з текстом вимагає від студента співвіднесення нового матеріалу з вже знайомим, розрізнення нових підходів із вже відомими. Важливо розуміти, на яких підставах виникає проблема, що розглядається, виходячи з яких засад її автор вирішує, чим відрізняється позиція цього автора від іншого. При підготовці до семінарських занять студент має вивчати документи, аналізувати дії історичних діячів, що дасть змогу мати більш цілісне уявлення про той чи інший історичний період, надати оцінку політиці, котра проводилась в окремі періоди історії тощо.

У ході вивчення проблеми, яка означена як тема семінару, занотовуються в окремий зошит факти, їх тлумачення, висновки з посиланням на джерела. На семінарі під час виступу студент може користуватися конспектом, однак не рекомендується його зачитувати. Студент повинен вільно володіти матеріалом.

Результатом роботи студента має бути усвідомлення змісту історичних подій та явищ, вміння розкрити їх сутність, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити узагальнюючі висновки. Добре та якісно проведена підготовка надасть змогу студентам чітко, логічно і послідовно викладати матеріал на семінарських заняттях, всебічно обґрунтовувати свою точку зору, відстоювати її в дискусіях.

Критеріями оцінки виступу на семінарі є: ступінь використання джерел та наукової літератури, рівень розкриття теми, науковість висновків, розуміння значення історичного досвіду у вирішенні проблеми сьогодення.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ”

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Заліковий модуль 1	
1	Поняття та система права соціального забезпечення.	2
2	Принципи та джерела права соціального забезпечення	2
3	Організаційно-правові основи соціального страхування	2
4	Загальнообов’язкове державне пенсійне страхування	2
	УСЬОГО ГОДИН ЗА ЗАЛІКОВИМ МОДУЛЕМ I	8
	Заліковий модуль II	
1	Обов’язкове державне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності	2
2	Загальнообов’язкове державне соціальне страхування	2
3	Організаційно-правові основи державної соціальної допомоги.	2
4	Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС та осіб похилого віку	2
	УСЬОГО ГОДИН ЗА ЗАЛІКОВИМ МОДУЛЕМ II	8
	УСЬОГО ГОДИН НА СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ З ДИСЦИПЛІНИ	16

Семінар № 1. Поняття та система права соціального забезпечення.

План

1. Поняття та значення права соціального забезпечення як окремої галузі права України.
2. Історія розвитку інституту соціального забезпечення.
3. Державне соціальне страхування. Адресна соціальна допомога.
4. Виплати по соціальному забезпеченню.
5. Поняття і класифікація джерел права соціального забезпечення.
6. Міжнародні правові акти як джерела права соціального забезпечення в Україні.

Питання для самоперевірки знань студентів

1. Визначте, за якими ознаками право соціального забезпечення виділяється в окрему галузь. Охарактеризуйте їх.
2. Проаналізуйте правові норми. Як вони характеризують метод права соціального забезпечення?
3. Порівняйте та визначте взаємозв’язок трудового права і права соціального забезпечення.
4. Визначте різницю між правом соціального забезпечення як галуззю права і як наукою.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.
2. Андреев В. С. Право социального обеспечения в СССР. — М., 1987. — С. 12-28.
3. Болотіна Н. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять // Право України. — 2000. — № 4. — С. 35-39.

4. Надточій Б. Соціальне страхування у контексті історії // Соціальний захист. — 2003. — № 2-3. — С. 20-24, 29-33.
5. Надточій Б. Соціальне страхування чи соціальне забезпечення? Погляд з позицій систем права, установ та принципів // Україна: аспекти праці. — 2003. — № 1. — С.31-34.
6. Піковий М. Л. Соціальне обслуговування одиноких непрацездатних громадян // Соціальний захист. — 2000. — № 4. — С. 18-23.
7. Сирота І. М. Право соціального забезпечення. — Х., 2001. — С. 38-80.
8. Сташків Б. Предмет права соціального забезпечення: погляд на проблему // Право України. — 2000. — № 9. — С. 71-73.

СЕМІНАР № 2. Принципи та джерела права соціального забезпечення

План

1. Поняття та значення принципів права соціального забезпечення. Їх загальна характеристика.
2. Правовідносини із соціального забезпечення: види правовідносин із соціального забезпечення (матеріальні, процедурні, процесуальні); суб'єкти правовідносин; об'єкти та зміст правовідносин із соціального забезпечення.
3. Соціальні ризики як підстава соціально-забезпечувальних відносин.
4. Джерела права соціального забезпечення: особливості, загальна характеристика.
5. Правовідносини із забезпечення допомогами.

Питання для самоперевірки знань студентів

1. Назвіть суб'єктів пенсійних правовідносин. У чому їх особливість?
2. Назвіть способи захисту соціальних прав.
3. Класифікуйте нормативно-правові акти, що регулюють соціальне забезпечення.
4. Охарактеризуйте принцип диференціації умов і норм соціального забезпечення залежно від характеру і тривалості трудової діяльності та розміру страхових внесків.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.
2. «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 14 січня 1998 р. // ВВРУ. — 1998. — № 23. — С. 121.
3. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 5 жовтня 2000 р. // Урядовий кур'єр. — 2000 р. — 7 листоп. — № 206.
4. Сирота І. М. Право соціального забезпечення. — Х., 2001. — С. 80-106.
5. Андреев В. С. Право социального обеспечения в СССР. — М., 1987. — С. 114-146.
6. Батыгин К. С. Правоотношения по социальному страхованию // Государство и право. — 1972. — № 11.
7. Сташків Б. Деякі питання вдосконалення законодавства про соціальне забезпечення// Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. — 1999. — № 2. — С. 53-56.
8. Сташків Б. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення // Право України.— 2003. — № 2. — С. 39-44.

СЕМІНАР № 3. Організаційно-правові основи соціального страхування

План

1. Основи законодавства України про загальнообов'язкове соціальне страхування.
2. Відмінність загальнообов'язкового соціального страхування від добровільного.
3. Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування: застраховані особи, особи, які підлягають страхуванню, страхувальники, страховики.
4. Об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування.
5. Види соціальних послуг і матеріального забезпечення за загальнообов'язковим соціальним страхуванням.
6. Підстави для припинення виплат і надання соціальних послуг. Обов'язки застрахованих осіб.

Питання для самоперевірки знань студентів

1. Визначте, що спільне і що відмінне у поняттях «трудоий стаж» і «вислуга років».
2. Назвіть, якими нормативно-правовими актами визначається поняття «страховий стаж».
3. Охарактеризуйте пільговий порядок обчислення трудового стажу. Проаналізуйте статті 57, 58, 59, 60 Закону України «Про пенсійне забезпечення».
4. Підготуйте повідомлення про значення страхового стажу в соціальному забезпеченні
5. Підготуйте реферат на тему «Страховий стаж: поняття, значення та проблеми правового регулювання».

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.
2. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14 січня 1998 р. № 16/98-ВР // ВВРУ. — 1998. — № 23. — С. 121.
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 р. № 1058-IV // Голос України. — 2003. — 23 серп. — № 157 (3157).
4. Закон України «Про пенсійне забезпечення» № 1788-XII від 5 листопада 1991 р. // ВВРУ. — 1992. — № 3. — С. 10.
5. Про затвердження Списків № 1 і № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, що надають право на пенсію за віком на пільгових умовах. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 1994 р.
6. Безугла Я. І. Трудовий стаж і його юридичне значення. — К., 1979.
7. Дорошенко К. Погляд на систему надання пільг і компенсацій за шкідливі, важкі та небезпечні умови праці: перспективи вдосконалення і впорядкування // Соціальний захист. — 2003. — № 3. — С. 45—48.
8. Тучкова Э. Г. Право социального обеспечения. — М., 1995. — С. 75-77.
9. Тучкова Э. Г. Трудовой стаж в социальном обеспечении. — М., 1986.
10. Сирота І. М. Право соціального забезпечення. — Х., 2001. — С. 106-138.

СЕМІНАР № 4 Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

План

1. Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню. Поняття та обчислення страхового стажу.
2. Порядок та умови призначення пенсії за віком.
3. Пенсія з інвалідності внаслідок загального захворювання, умови її призначення.
4. Пенсія в разі втрати годувальника.
5. Виплата пенсії. Припинення та поновлення виплати пенсії. Види пенсійних виплат із коштів накопичувального фонду.
6. Страхування і виплата довічної пенсії: довічна пенсія з установленим періодом; довічна обумовлена пенсія; довічна пенсія подружжя.

Питання для самоперевірки знань студентів

1. Назвіть загальні умови призначення пенсій за віком.
2. Охарактеризуйте порядок пенсійного забезпечення багатодітних матерів та матерів інвалідів з дитинства.
3. Назвіть причини інвалідності. Які підстави встановлення інвалідності?
4. Визначте, які члени сім'ї вважаються утриманцями.
5. Назвіть документи, необхідні для призначення пенсії в разі втрати годувальника.
6. На підставі нормативно-правових актів визначте, за яких умов призначається пенсія дружині померлого чоловіка і які для цього необхідні документи.
7. Визначте, з яких фондів здійснюється виплата пенсій військовослужбовцям та особам, які мають особливі заслуги перед Україною.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.
2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 р. № 1058-IV.
3. Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 5 листопада 1991 р.
4. Закон України «Про затвердження прожиткового мінімуму на 2002 рік».
5. Закон України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців» від 9 квітня 1992 р.
6. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 1 грудня 1998 р.
7. Закон України «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною» від 1 червня 2000 р.
8. Закон України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 р.
9. Положення про Пенсійний фонд, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28 січня 1992 р. (у новій редакції від 1 червня 1994 р.).
10. Угода «Про гарантії прав громадян держав — учасниць СНД в галузі пенсійного забезпечення» від 13 березня 1992 р.
11. Про перелік наукових працівників державних наукових установ, організацій та посад науково-педагогічних працівників державних вищих навчальних закладів III—IV рівнів акредитації, перебування на яких дає право на одержання

пенсії та грошової допомоги при виході на пенсію відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Постанова Кабінету Міністрів України від 27 травня 1999 р.

12. Положення про Комісію з встановлення пенсій за особливі заслуги перед Україною при Кабінеті Міністрів України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2000 р.

СЕМІНАР № 5. Обов'язкове державне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

План

1. Збір на обов'язкове державне соціальне страхування по тимчасовій непрацездатності.
2. Допомоги по тимчасовій непрацездатності, вагітності та пологах, при народженні дитини, на поховання.
3. Принципи та умови страхування від безробіття.
4. Матеріальне забезпечення на випадок безробіття.
5. Умови, розмір та тривалість виплати допомоги по безробіттю.
6. Припинення, відкладення виплат безробітним та скорочення їх тривалості.
7. Обчислення страхового стажу. Вирішення спорів.

Питання для самоперевірки знань студентів

1. Проаналізуйте правові норми, які регулюють порядок призначення допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.
2. Визначте осіб, які мають право на отримання допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трьох років.
3. Охарактеризуйте порядок призначення допомоги по безробіттю.
4. Складіть заяву про виплату одноразової допомоги безробітному.
5. Обчисліть розмір допомоги безробітному, якщо його страховий стаж становить 8 років. Середня заробітна плата — 250 грн.
6. Охарактеризуйте правовий статус Фонду соціального страхування на випадок безробіття.
7. Охарактеризуйте правовий статус Фонду соціального страхування на випадок тимчасової непрацездатності.

Література

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням» від 18 січня 2001 р. № 2240-III.
2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 2 березня 2000 р. 1533-III.
3. Загальнообов'язкове соціальне страхування та пенсійне забезпечення (у цифрах і фактах).— К., 2002. — С. 4-9.
4. Боднарук М. І. Соціальне страхування в Україні: правові аспекти становлення та розвитку.— Чернівці, 2002. — С. 25, 55, 124.
5. Купрій О. Соціальне страхування на випадок безробіття в Україні: історія становлення, досягнення, проблеми та перспективи // Україна: аспекти праці.— 2003. — № 7. — С. 42-47.

СЕМІНАР № 6. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування

План

1. Суб'єкти страхування від нещасного випадку.
2. Нещасний випадок та професійне захворювання.
3. Страхові виплати втраченого заробітку.
4. Соціальні послуги та виплати, які здійснює Фонд соціального страхування від нещасних випадків.

Питання для самоперевірки знань студентів

1. Складіть таблицю: «Нормативно-правова база соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
2. Назвіть суб'єктів соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Охарактеризуйте їх правовий статус.
3. Визначте порядок встановлення інвалідності внаслідок професійного захворювання.
4. Розкрийте суть поняття «нещасний випадок».

Література

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23 вересня 1999 р. № 1105-XIV.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2000 р. № 1662 «Про затвердження переліку професійних захворювань».
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2001 р. № 1094 «Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
4. Захаров В. Потерпілим на виробництві — реальний захист» // Охорона праці. — 2003.— № 5. — С. 45.
5. Загальнообов'язкове соціальне страхування та пенсійне забезпечення (у цифрах і фактах).— К., 2002. — С. 10 —12.
6. Боднарук М. І. Соціальне страхування в Україні: правові аспекти становлення та розвитку.— Чернівці, 2002. — С. 25, 55, 124.
7. Цибульник О. Про удосконалення тарифної політики соціального страхування від нещасних випадків // Охорона праці. — 2002. — № 12. — С. 42-44.

СЕМІНАР № 7 Організаційно-правові основи державної соціальної допомоги.

План

1. Поняття державної соціальної допомоги та її місце в системі соціального забезпечення.
2. Відмінність соціальної допомоги від соціального страхування.
3. Підстави та умови призначення допомоги по соціальному забезпеченню.

4. Державна соціальна допомога сім'ям з дітьми.
5. Щомісячні виплати інвалідам з дитинства.
6. Допомога малозабезпеченим сім'ям.

Питання для самоперевірки знань студентів

1. Складіть заяву про призначення державної соціальної допомоги малозабезпеченій сім'ї.
2. В чому відмінність соціальної допомоги від соціального страхування?
3. Підготуйте повідомлення про співвідношення пільг і адресної соціальної допомоги.

Література

1. Закон України «Про Державний бюджет на 2004 рік» від 27.11.2003 р.
2. Закон України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам» від 16 листопада 2000 р.
3. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» в редакції від 22 березня 2001 р.
4. Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» від 1 червня 2000 р.
5. Закон України «Про розмір внесків на деякі види загальнообов'язкового державного страхування» від 11.01.2001 р.
6. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням» від 18.01.2001 р.
7. Закон України «Про затвердження прожиткового мінімуму на 2004 рік» від 11 травня 2004р.
8. Методика обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги. Затв. наказом Міністерства праці та соціальної політики, Міністерства фінансів, Міністерства економіки, Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Державного комітету статистики України 18 червня 1999 р.
9. Положення про Фонд соціального страхування України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 31.08.1998 р.
10. Сирота І. М. Право соціального забезпечення. — Х., 2001. — С. 278-310.
11. Сташків Б. Вдосконалення законодавства про допомоги // Право України. — 1997. — № 7. — С. 19—22.
12. Сташків Б. Допомога на поховання // Соціальний захист. — 1998. — № 5. — С. 45—52.
13. Якуненко Н. Заміна пільг населенню на адресну грошову допомогу // Україна: аспекти праці. — 2003. — № 1. — С. 21-24.

СЕМІНАР № 8 Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС та осіб похилого віку

План

1. Порядок встановлення категорій постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС.
2. Соціальний захист осіб, постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС: компенсації та пільги; особливості пенсійного забезпечення.

3. Правовий статус учасника бойових дій, учасника війни, інваліда війни.
Пільги учасникам бойових дій, інвалідам війни, учасникам війни.
Пільги для осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною.
4. Соціальний захист інвалідів за законодавством України.
5. Працевлаштування, освіта і професійна підготовка інвалідів.

Питання для самоперевірки знань студентів

1. Проведіть порівняльний аналіз пенсійного забезпечення за Законами України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» і «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».
2. Назвіть соціальні пільги, що надаються дітям, потерпілим внаслідок Чорнобильської катастрофи.
3. Проаналізуйте ст. 12 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». З якою метою її включено до Закону?
4. Визначте, в чому полягає особливість правового статусу ветерана війни порівняно з правовим статусом громадянина.
5. Охарактеризуйте порядок обчислення загального трудового стажу учасників бойових дій.
6. Охарактеризуйте ст. 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Література

1. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р.
2. Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 5.11.1991 р.
3. Закон України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців» від 9.04.1992 р.
4. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21.03.1991 року.
5. Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» від 16.12.1993 р.
6. Угода про взаємне визнання пільг і гарантій для учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовців від 15.04.1994 р.
7. Угода про встановлення для учасників Великої Вітчизняної війни, трудівників тилу воєнних років та вдов загиблих воїнів додаткових пільг і матеріальної допомоги у зв'язку з 50-річчям Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941—1945 рр. (ратифікована Законом України від 26 квітня 1996 р.).
8. Закон України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28 лютого 1991 р.
9. Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28 лютого 1991 р.
10. Закон України «Про формування Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення» від 20 червня 1997 р.

11. Закон України «Про Державний бюджет України на 2000 рік» від 17 лютого 2000 р.
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 липня 1991 р. «Про організацію виконання постанов ВР Української РСР про порядок введення в дію Законів УРСР «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» та «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».